

בעיני הוליווד, תכונות העיקרית של האיש ג'רי לואיס היא שבכל סרטיו הרבים בהם השתתף, מן הימים העתיקים של השותפות עם דין מרטיין, ועד עצם היום הזה, כולל אותם הסרטים שביים בעצמו, לא הפסיד עוד אף פעם כסף. מה מאה גדולה מזו עוד לא נבראה בעיר הסרטים האמריקאית. אולם כאשר מוזכרים את המילה רצינות או אמונת בהקשר עם לואיס, מיד מתחילים כולם להתפעל מצחקו. מה לליצן הזה ולמורשגים נעלים? אשר למבקרים של אמריקה, אלה בכלל אינם מקדישים לו תשומת-לב. אימר לור-אס: "כאן צריך קודם למות, ורק אחר כך להתגלות. בוגארט, לורל והארדי נפ-טרו, ובבקשה, היום כולם יודעים שהיו ג'אונים". בהמשך לקר הגיון זה, מתלוצץ ג'רי ומספר כי בכונתו לפתוח עסק חדש, הספרים בע"מ, "עסק שאלי תוכל לפנות כדי לקרוא מה שייכתב עליך אחרי מותך. אלא שלעומת האמריקאים, חושבים לי-משל, הצרפתים כי הקומיקאי היהודי זה, אשר מאז גיל חמש עד היום (זה כבר 40 שנה מאז) לא פסק מלהופיע, הוא אחד היוצרים המקוריים והחשובים של הקולנוע האמריקאי, וכל התעלולים שלמד בבורשט סריקוס (מעצל ההופעות המיר

ג'רי לואיס

מתפעלים מצחקו

עדות לקהל יהודי, רק מוסיפים לכבדו. "עולמו דומה לזה של ז'אן קוקטו". כותב אחד מהם, "הוא מזכיר את בראסון ואת גודאר". כותב אחר, "הוא משלב אכזריות ורגישות, מציאות ודמיון ונוטע בלב הקומדיה עומק טראגי". הוא אחיו הרוחני של סלינגר, ועוד מחמאות מסוג זה. מחקרים ארוכים ומסובכים מוקדשים לו, ובין היתר אובחן בו תסביך סאדו-אנאלי (כלומר משהו הקשור לישבן ול-סאדו, את היתר אתם רשאים לשער). מכל זה יצא שלואיס בא לאירופה ליהנות מן המחמאות ולעשות בה סרטים למערציו, וסרט ראשון כבר מתוכנן ל-הפקה — במולדתו של אינגמר ברגמן ובנושא הקרוב לברגמן, היום בו בכה ה-ליצן הוא סיפור הידרדרותו הנפשית של ליצן קירקס, וכזכור, גם ברגמן מעלה נושאים מסוג זה לעיתים קרובות.

ואל תחשבו לכם כי זה סתם עוד ליצן החולם להיות האמלט. "להיפך", טוען לואיס, "מוטב להם להאמלטים למיניהם שיתחילו לחלום כיצד צריך לשחק ליצן יש להם באיגוד השחקנים האמריקאי ל-מעלה מ-20 אלף שחקנים, אבל קומי-קאים אמיתיים, אפשר לספור על אצבעות הידיים". ואיש עוד לא העז לטעון שלואיס אינו קומיקאי אמיתי הראוי להיות חבר באיגוד עילית מכובדת.

תדריך

תל-אביב

*** הארי המזוהם (אופיר, אר-צות-הברית): האביר האמץ חגור ה-

הגלולה

עושה שקט

הגלולה (מקסים, תל-אביב, ישראל) — לאחר ארבע שנות הריגון שלא מרצון (בעיות תקצי-ביות, סכסוכי משקיעים וכדומה) יצאה סוף כל סוף גלולתם של נסים אלוני ודוד פרלוב לאור העולם. גלולה זו, שתכונות הפלא שלה צריכות להרגיע את בני הנעורים הסוערים מדי בימינו, עומדת במרכז קר-מדיה קצת פנטסטית וקצת אבסורדית, מצולמת בשחור-לבן ומשוחקת על-ידי כמה מן הכוכבים הישראליים המוכ-שרים ביותר, כמו יוסי בנאי, אבנר חזקיהו, גדעון זינגר וג'רמן אוניקובסקי, וכן על-ידי שרגא פרידמן המנוח.

אבל מאחר והמדובר הוא בנסים אלוני, לא צריך איש להתפלא אם תוך כדי סיפור פלאותיה של הגלולה, אשר משום מה פועלת ההיפך, ובמקום לבגר את הנוער, מבלבלת לגמרי את עשתונותיו, נכנסים ויוצאים מן הבד כל מיני עניינים אחרים, חלקם קשורים במקצת לעלילה, מרביתם תלושים לגמרי, והכל נראה כאילו רוח סערה אחזה בדפי המון תסריטים ועירבבה אותם יחד.

יש כאן עניין בהיפוכוּדִים ובפצצות מאולתרות, בפול-חן נוער מוגזם וברופא רודף בצע, באילולי נוער ובמחלות הפירסומה, בקיצור, קצת מכל דבר. עכשיו, אילו התנהל הכל בקצב כפול מזה שמכתיב הבמאי דוד פרלוב, יתכן וזה היה נראה כקומדיה מטורפת ומשגעת. ואולי אם היו העניינים עוזים עוד יותר באבסורד שלהם, והרעיונות שצצים מדי רגע היו מתפתחים יותר, אפשר היה לקבל סאטירה נוקבת וצורבת. אבל כפי שה נראה עכשיו זה לא די מטורף, זה לא די פיקנטי וזה מרתק די הצורך. יתכן מאוד שחלק מן הקהל, ישאל עצמו מה בעצם רוצים ממנו, שעה שהמתחכמים יטענו, שזה פושר.

אמנם יש להודות שזהו אחד המוצרים הישראליים המעטים לבד הקולנוע, בהם מורגשת השקעת מחשבה

ג'רמן אוניקובסקי: דיאלוגים של אלוני

ומאמץ בהכנה, ויש בו רגעים טובים בעריכה ובצילום, אם כי השאלות מן החוץ שקופות למדי (ההלוויה הדמי-יונית של חזקיהו, למשל, החלק היחידי המצולם בצבע, מעורר מייד אסוציאציה פליונית). השחקנים לעומת-זאת, נוטים מאוד להגזמה, כנראה משום שהמדובר בשחקני תיאטרון, הרגילים לשחק בשביל השורה האחורית ביצע, ולא רק בשביל מצלמה המתבוננת מקרוב גם בחורים שבשניהם. וכאן מחמאה קטנה לאברהם רונאי, שחקן-ליט את תפקידו של שרגא פרידמן (אשר נפטר תוך כדי הפקת הסרט) באמנות מופלאה.

בסך-הכל, סרט למעריצי הדיאלוגים של נסים אלוני ולאלה העוקבים בעניין אחרי התפתחות הקולנוע הישראלי ומוכנים לראות צעד ראשון, אמנם צנוע, לקראת קול-נוע חושב ומתוכנן.

טייס עירום

שונא מלחמה

מילכוד 22 (אלנבי, תל-אביב, ארצות-הברית) — סרטי מלחמה מראים בדרך-כלל כיצד חיילים עשויים ללא חת, מנצחים בצורה מוחצת אויב עלוב-נפש תוך כדי מבצעים עוצרי נשימה, ולבסוף, מחבקים במרץ את החתיכה שציפתה בסבלנות במשך כל השעתיים הארו-כות של הסרט, עד שיגבורה חרג את כל הנבלים. כל חובבי סוג זה של סרטים, עשויים לקבל הלם למראה "מילכוד 22".

זה אמנם סרט מלחמה. הוא מתרחש בנמלית-עופה של הצבא האמריקאי באיטליה, במלחמת-העולם-השנייה. אבל זהו סרט שאין בו גיבורים, אלא אם כן אתם מוכנים לכנות כך טייס המפחד לטוס. האויב איננו עלוב נפש, הוא פשוט איננו. ואם חיילים נפגעים או נגרמות אבידות, זה משול לתופעת טבע, כאילו נפגעו בברק או בסערה. מבצעים עוצרי נשימה אין. אלא אם אתם רואים בהחלטה פצצות לים, מיבצע גבורה. כאשר לחתיכות, אלה הן זונות בדרך-כלל, או במיקרים הטובים ביותר, אחיות בית-חולים המחליפות בני-זוג בקצב בו מתחלפים החולים במרפאת שדה מאולתרת. ולמען האמת, המרפאה קוסמת לכל אנשי היחידה לא-דיוקא בגלל האחיות, אלא משום שמי שמאושפו בה יכול לפחות לסמוך על-כך שלא יצטרך לצאת להפצצות כל זמן שהוא מרותק למיטה.

בקיצור, סרט מלחמה יוצא-דופן בהחלט, סרט שבו הצבא מתחלק למלחי פינא למיניהם, לביורוקרטים מטוטמטיים, לאוטוקרטים מגעילים, לרודפי-צבע ולרודפי-נשים, לגנאלים כרסננים ולילדים חסרי-יבנה, ביניהם מ-תרבים כרוחות-רפאים כמה אנשים שפויים בדעתם שדווקא שפיותם גורמת להם להאמין כי כל העולם קשר קנוניה להורגם, מה שבעצם די נכון.

על כל המרקה הזאת מנצח מייק ניקולס, מומחה להומור שחור, בעזרת צוות שחקנים מבריק, עם אלן ארקין

פרנטיס וארקין: טייס המפחד לטוס

כטייס המפחד לטוס ובא לקבל אות-הצטיינות בלבוש האדם הראשון; אורסון וולס כגנרל עם מזכירה בלונדית צמודה; מרטין באלזס ובאק (האב ב"התפשטות") הנרי, כשני קולונלים נולכים; בוב ניוהארט, המאבד עשתונותיו לחלוטין בערימות הביורוקרטיה הצבאית; ג'ון וויט כקצין אספקה שמאכל חיילים בכותנה, כי זה עסק טוב עבורו, וכן הלאה וכן הלאה.

אמנם כל מי שישווה את זה לספרו של ג'וזף הלר, יצטרך להודות שאין כאן אלא חלק מן הסארקאזם המאקאברי של הספר, וכל מה שניקולס מצליח לעשות הוא מבט שטחי מהיר על פני אחד הספרים המוצלחים של השנים האחרונות. אבל אפילו כך, זה מתקבל מרשים ומעניין יותר ממרבית מוצרי הוליווד, מה עוד שהסרט ערוך (עורך: סם או'סאיון) ומצולם (צלם: דויד וואטקין) לעילא ולעילא.

ירושלים

*** **בני יקרייד** (אורנע, אר-ה"ב): אגדה קולנועית מופלאה וספוגת דם על כנופיות פשוטות משנות העשרים. עם פיי (בוני) דונאי וורן (קלייד) ביטי, בשיא הקאריירה הקולנועית שלהם, כי-סיוע שחקני מישנה מעולים.

אקדת משליך לארץ את סמל מישטרת סן-פרנציסקו הנירדפת על-ידי פושעים מופרעים המפריעים לעבודתה ועל-ידי ה-חוק המשוכלל המפריע לה ללכוד פוש-עים אלו. אלים, מותח, מרגיז ומיקצועי להפליא מבחינה קולנועית. במאי: דון סיגל, שחקן: קלינט איסטווד.

*** **מוסקבה בוערת** (סינרמה, ברית-המוצות): זהו החלק השני של חילמה ושלום המוקדש כולו למלחמה. כשמוסקבה בוערת בצבעים טבעיים ומח-נות הצבא מסודרים בוויטרוואיות מדהי-מה; בהיתחשב בכמויות העצומות של

*** **ניקמת הצוענייה** (רוג, צר-פת): צוענייה נוקמת את כבודה בכפר שלם של גברים צבועים וגשים קטנוניות. בסרט מקסים של גלי קפלן.

חיפה

*** **דמות מאהבה** (בית-העם, סביון, צרפת): הפרשה המישפטית שי-הסעירה את צרפת על התלמיד שהתאהב במורתו ועל תגובתה של הברה מסגרת, החושבת עצמה לזאורה. במאי — אנדרה קאייט, מישחק אני ג'ירארדו.